

Er encaish d'Aran ena propòsta d'Estatut d'Autonomia de Catalonha

R-9489

Aranés

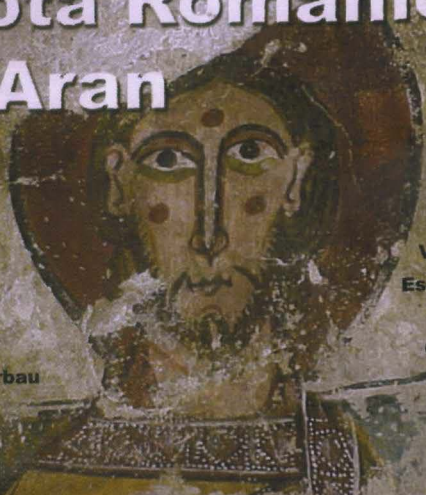
Català

Castellano

Impresi
sense adreça

Rota Romanica d'Aran

Bossòst
Salardú
Arties
Bellan
Montcorbau
Les
Casau
Betron

Vilamòs
Escunhau
Tredòs
Gausac
Vielha
Unha
Vilac

Musèus dera Val d'Aran

Conselh Generau d'Aran

Patrimoni Industriau dera Val d'Aran

arres

Mines Victòria

vielha

Fabrica dera lán

Mòla de Salardú

salardú

Horn de Caudia

vilamos

arties

Glèisa de
Sant Joan

Ecomusèu
cò de
Joanchiquet

vilamos

Tor deth
Generau
Martinhon

vielha

Musèus dera Val d'Aran

Musèus dera Val d'Aran

Tor deth generau Martinhon

Càrrer Major, 26 25530 Vielha

Tel. 973 641 815 Fax. 973 642 351

Email: museu@aran.org

ensenhador

índex

índice

3 Editoriau , 4/5 Tèxte estatutari que hè referència a Aran, 6/7 Comparatiu , 8 Cronologia, 9 Mocion aprovada en Plen deth 17

11/12 Text estatutari que fa referència a l'Aran, 13/14 Comparatiu, 15 Cronologia, 16 Mocion aprovada Ple del 17

18/19 Texto estatutario referente a l'Aran, 20/21 Comparativo , 22 Cronologia, 23 Mocionn aprobada Pleno del 17

Edicion e redaccion:
Conselh Generau d'Aran

Maquetacion e dessenh:
Publigrat

Fotografia dera cubèrta:
Arxiu fotografic
Conselh Generau d'Aran

Fotografies der interior:
Arxiu fotografic
Conselh Generau d'Aran

Imprimaria:
Anfigraf S.A.

I.S.B.N.:
84-89940-75-4

D.L.:
L-138-05

Tura reproduccion totau o parciati de tèxtes e/o fotos reproduïdi en aquesta publicacion calerà era perceptiva autorizacion per part deth Conselh Generau d'Aran.

En tot hèr memòria des hèts mès relevants en encastre politic qu'è agut er aunar e orgulh de sènter coma representant deth pòble aranès, e en tot tier en compde era transcendéncia istorica d'aguest moment, me cau remarcar es repetides e continuades mencions que des dera tribuna d'oradors deth Parlament de Catalonha s'an hèt de salutation e reconeishement ara preséncia deth Sindic d'Aran en emicicle deth Parlament, presenciant eth long debat politic des grops parlamentaris que culminèc damb era aprobacion dera propòsta de reforma der Estatut d'Autonomia entà Catalonha e Aran.

Aguesta preséncia, compartida damb d'auti politics aranesi, reafirme era seriositat deth long trabalh desvolopat des dera Val d'Aran, e mos confirme qu'eth consens entre es diferenti grops politics damb representacion en Conselh Generau, atau com eth supòrt manifestat enes aprobacions en Plen de toti es Ajuntaments aranesi e Entitats Municipaus Descentralizades deth document unitari "Aportacion ath Nau estatut", e es constantes e insistentes negociacions damb es grops politics damb representacion parlamentària, e damb es membres dera ponéncia redactora, an estat era clau der exit deth redactat der Estatut damb aguest naut calat institucionau, sociau e politic entara Val d'Aran.

Aguesta ei ua d'aqueres ocasions en qué er esfòrc collectiu s'a vist recompensat; Aran e es aranesi mos ac mereishem.

Carlos Barrera Sánchez
Sindic d'Aran

Er Estatut d'autonomia de Catalonha recuelh en preambul, 6 articles e ua disposicion addicionau, era majoria de demanes reclamades des d'Aran.

*Extractes des tèxtes que hèn
referéncia a Aran laguens dera
Propòsta de reforma der Estatut
d'autonomia de Catalonha.*

PREAMBUL

Aguest Estatut se configure com eth
de Catalonha e Aran, pr'amor qu'es
ciutadans de Catalonha e es sues
institucions politiquas reconeishen
Aran com ua realitat nacionau damb
entitat pròpia.

TÍTOL PRELIMINAR

ARTICLE 6. ERA LENGUA PRÒPIA E ES LENGÜES OFICIAUS

5. Era lingua occitana, nomenada
aranés en Aran, ei era lingua pròpia

e oficiau d'aguest territòri e ei tanben
oficiau en Catalonha, cossent damb
aquerò qu'establís aguest Estatut e
es leis de normalizacion lingüistica.

ARTICLE 11. ARAN

1. Eth pòble aranés exercís er
autogovern mejançant aguest
Estatut, eth Conselh Generau d'Aran
e es autes institucions pròpies.
2. Es ciutadans de Catalonha e es
sues institucions politiquas
reconeishen Aran com ua realitat
nacionau occitana fundamentada
ena sua singularitat culturau, istorica,
geografica e lingüistica, defenuda
pes aranesi ath long des sègles.
Aguest Estatut reconeish, empare e
respècte aguesta singularitat e
reconeish Aran coma entitat
territoriau singulara laguens de

Catalonha, era quau ei objècte d'ua
particulara proteccion per mieï d'un
regim juridic especiau.

TÍTOL I. DE DRETS, DÉUERS E PRINCIPIS RECTORIS

CAPÍTOL III. DRETS E DÉUERS LINGÜISTICS

ARTICLE 36. DRETS QUE TANHEN AR ARANÉS

1. En Aran totes es persones an eth
dret de conéisher e utilizar er aranés
e d'èster atengudes oraument e per
escrit en aranés enes sues relacions
damb es administracions publiquas
e damb es entitats publiquas e
privadas que'n depenen.

*Er Estatut d'autonomia de Catalonha
recuelh en preambul, 6 articles, e ua
disposicion addicionau, era majoria
de demanes reclamades des d'Aran.*

D'ARAN ARTICLE 94. REGIM JURIDIC

1. Aran dispòse d'un regim juridic especiau establít per lei deth Parlament. Per miei d'aguest regim se reconeish era especificitat dera organizacion institucionau e administrativa d'Aran e se'n garantís era autonomia entà ordenar e gestionar es ahèrs publics deth sòn territòri.

2. Era institucion de govèrn d'Aran ei eth Conselh Generau, qu'ei format peth sindic, eth Plen des conselhèrs e conselhères generaus e era Comission d'Auditors de Compdes.

Eth sindic o sindica a era mès nauta representacion e era ordinària dera Generalitat en Aran.

3. Era institucion de govèrn d'Aran ei escuelhuda

mejançant sufragi universau, igual, liure, dirècte e secret, ena forma establida per lei.

4. Eth Conselh Generau a competència enes matèries que determine era Lei reguladora deth regim especiau d'Aran e eth rèste de leis aprovades peth Parlament e es facultats qu'era Lei li atribusís, en especiau, enes actuacions de montanha. Aran, per miei dera sua institucion representativa, a de participar ena elaboracion des iniciatives legislatives qu'afecten ath sòn regim especiau.

5. Ua lei deth Parlament establís es recorsi financers suficients entà

qu'eth Conselh Generau pogue balhar es servicis dera sua competència.

TÍTOL IV. DES COMPETÈNCIES

CAPÍTOL II. MATÈRIES DES COMPETÈNCIES

ARTICLE 143. LENGUA PRÒPRIA

2. Correspon ara Generalitat e ath Conselh Generau d'Aran era competència sus era normalizacion lingüistica der occitan, nomenat *aranés* en Aran.

DISPOSICIONS ADDITIONAUS

DETZAU. REVISION DETH REGIM ESPECIAU D'ARAN

A compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut, en tèrme de quate ans s'a de revisar e modificar eth regim especiau d'Aran entà adaptar-lo, en çò que calgue, ad aquerò qu'establís aguest Estatut.

2. Es ciutadans d'Aran an eth dret d'utilizar er aranés enes sus relacions damb era Generalitat.
3. S'an de determinar per lei es auti drets e déuers lingüistics que tanhen ar aranés.

CAPÍTOL V. PRINCIPIS RECTORIS

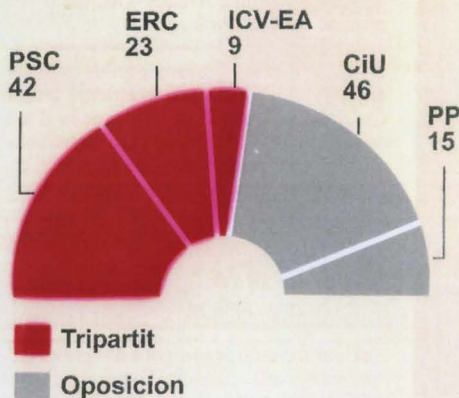
ARTICLE 50. FOMENT E DIFUSION DETH CATALAN

1. Es poders publics an de protegir eth catalan en toti es encastres e sectors e n'an de fomentar er usatge, era difusion e eth coneishement. Aguesti principis tanben s'an d'aplicar respècte der aranés.

TÍTOL II. DES INSTITUCIONS

CAPÍTOL VII. ERA ORGANIZACION INSTITUCIONAU PRÒPRIA

Composicion deth Parlament català

DOCUMENT UNITARI

Eth nau Estatut a de reconéisher a Aran eth dret d'obtier es maximes quòtes d'autogovèrn e a créisher politicament, administrativa, culturau, sociau e economicament sense mès limitacions qu'es que mèrque er ordenament juridic e sense cap tipe d'empediments.

Eth nau Estatut a de manifestar qu'Aran ei un País damb ua realitat nacionau qu'ei liurament damb Catalonha e se constituís coma un territòri autonòm laguens dera Comunitat Autonòma Catalana damb un regim politicoadministratiu especiau.

Eth reconeishement de Catalonha e deth sòn Parlament, en promòir, respectar, protegir, deféner e desplegar es institucions pròpies de govèrn e eth reconeishement dera singularitat deth territòri d'Aran, mès enlà dera organizacion locau, comarcau e supra comarcau. Tanben a de dir eth nau Estatut qu'Aran non pòt èster includida en cap de division territoriau pròpria de Catalonha que non sigue era madeisha.

Er aranés, lengua occitana d'Aran, ei ua des dues lengües pròpies d'aguest conjunt territoriau constituït per Catalonha e Aran. Se ad aguest conjunt se lo nomen *Catalonha*, eth nau Estatut a de determinar qu'es dues lengües, Catalan e Aranés -Occitan d'Aran-, an d'èster oficials en *Catalonha*.

Eth nau Estatut a d'afirmar qu'es institucions de govèrn araneses son eth Conselh Generau d'Aran e eth Sindic Generau d'Aran. E qu'ath procès d'assumpcion des competéncias transferides dera Generalitat de Catalonha ath Conselh Generau d'Aran, aguest se constituís tanben coma organ executiu dera Generalitat de Catalonha en Aran, per çò qu'eth Parlament legislarà per lei ordinària eth foncionament e es contenguts competenciaus d'aguest organ collegiat.

Eth nau Estatut a de dèder qu'eth Sindic Generau d'Aran ei er Ordinari deth president dera Generalitat en Aran.

Er Estatut en sòn contengut a de contier qu'era Generalitat reconeish ath Conselh Generau d'Aran era facultat exclusiva deth desplegament reglamentari des leis deth Parlament en Aran.

ESTATUT

ARTICLE 11 Aran

1.- Eth pòble aranés **exercís er autogovèrn** mejançant aguest Estatut, eth Conselh Generau d'Aran e es autes institucions pròpies.

Preambul

Aguest Estatut se configure com eth de Catalonha e Aran, pr'amor qu'es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas reconeishen Aran com ua realitat nacionau damb entitat pròpria.

CAPÍTOL VII

Era organizacion institucionau pròpria d'Aran

ARTICLE 94

Regim Juridic

1.- Aran dispòse d'un regim **juridic especiau** establìt per lei deth Parlament. Per miei d'aguest regim se reconeish era especificitat dera organizacion **institucionau e administrativa** d'Aran e se'n garantís era autonomia entà ordenar e gestionar es ahèrs publics **deth sòn territòri**.

ARTICLE 11

Aran

2.- Es ciutadans de Catalonha e es sues institucions politiquas reconeishen Aran com ua realitat nacionau occitana fundamentada ena sua singularitat culturau, istorica, geografica lingüistica, defensada pes aranesi ath long des sègles. Aguest Estatut reconeish, empare e respècte aguesta singularitat e reconeish Aran coma ua entitat territoriau singulara laguens de Catalonha, era quau ei objècte d'ua particulara proteccion mejançant un regim juridic especiau.

ARTICLE 6

Era lengua pròpria e es lengües oficials

5. Era lengua occitana, nomenada *aranés* en Aran, ei era lengua pròpia e oficial d'aguest territòri e ei tanben oficial en Catalonha, cossent damb çò qu'establisson aguest Estatut e es leis de normalizacion lingüistica.

ARTICLE 94

Regim Juridic

2.- Era institucion de govèrn d'Aran ei **eth Conselh Generau qu'ei format peth sindic, eth Plen des conselhèrs e conselhères generaus e era Comission d'Auditors de Compdes**. Eth sindic o sindica ei era **mès nauta representacion e era ordinària dera Generalitat en Aran**.

Era Propòsta d'estatut contemple
er expert deth document unitari
aprovat en Plen deth Conselh
Generau d'Aran eth dia 23 de
berenèr de 2005

DOCUMENT UNITARI

En nau Estatut s'a d'explicitar qu'era Generalitat s'oblige a transferir per delegacion as Institucions de govèrn araneses aqueres competéncias e servicis damb es quaus es institucions de govèrn araneses poguen complir damb eth sòn déuer de balhar un bon servici as ciutadans aranesi e ath madeish temps garantir era pervivéncia dera identitat pròpria. En aguest sens, serà aprovada peth Parlament de Catalonha ua dusau lei de regim especiau d'Aran qu'en tot remplaçar ara Lei 16/1990 de 13 de juriòl, pòrte a compliment es transferéncias plies nomenades en punt 3 der article 20 d'aquera lei, establisque un nau listat de competéncias e servicis dera Generalitat subseptibles d'èster transferides ath Conselh Generau d'Aran, regule era adequada financiación que garanteja era sua autonomia e eficàcia d'autogovèrn e regule tanben eth foncionament des organs de govèrn d'Aran sense mès limits qu'eth respècte ath blòc constitucional e ath principi de legalitat.

En nau Estatut s'a d'explicitar tanben qu'en promulgar-se era Lei electorau de Catalonha, Aran serà ua circumscripcion electorau entà escuèlher un deputat ath Parlament qu'aurà era representacion deth pòble aranés e dera minoria lingüística e culturau que constituís Aran en *Catalonha*.

Eth Conselh Generau d'Aran s'escuèlherà damb un sistèma electorau dirècte per sufragi universau.

Aran dispòse de drapèu, escut e imne pròpris.

Tanben e pr'amor deth pacte istoric des Tractats d'Emparança deth sègle XII e era Querimònia der an 1313 e de toti es auti furs e privilèges aranesi que relacionauen tostemp dirèctament as aranesi damb eth rei, eth nau Estatut a de fixar qu'era Generalitat de Catalonha se relacione ath mès naut nivèu damb eth Conselh Generau d'Aran.

En èster Aran dipositària d'un dret civiu pròpri coma tanben d'institucions publicques pròpies e, ara oportunitat deth sòn desvolopament, eth nau Estatut a de determinar qu'eth Conselh Generau a residenciada era propòsta d'iniciativa legislativa entà redactar es projèctes de lei pertinents entara sua presentacion en Parlament.

Cau qu'eth nau Estatut reconeish e regule eth dret deth Conselh Generau d'Aran entà hèr propòstes d'iniciativa legislativa ath Parlament.

Eth nau Estatut a d'evidenciar qu'era Generalitat de Catalonha reconeish ath Conselh Generau d'Aran eth dret entà relacionar-se dirèctament damb eth rèste des territòris d'Occitània en matèria lingüística e culturau.

E tanben eth nau Estatut a d'afirmar qu'era Generalitat collaborarà ena projeccion exteriora d'Aran, ac aurà en compde entàs sòns projèctes de cooperacion transfronterera e velharà peth reconeishement internacionau der aranés (Occitan d'Aran).

ESTATUT

ARTICLE 94

Regim Juridic

4.- Eth Conselh Generau a competéncia enes matèries que determine era Lei reguladora deth regim especiau d'Aran e eth rèste de leis aprovades peth Parlament e es facultats qu'era Lei li atribuís, en especiau, enes actuacions de montanha.

5.- Ua lei deth Parlament establís es recorsi financers sufisents entà qu'eth Conselh Generau pogue balhar es servicis dera sua competéncia.

DISPOSICIONS ADDICIONAUS

Detzau

Revision deth Regim Especiau d'Aran

A compdar dera entrada en vigor d'aguest Estatut, en tèrme de quate ans s'a de revisar e modificar eth regim especiau d'Aran entà adaptar-lo, en çò que calgue, ad açò qu'establís aguest Estatut.

ARTICLE 94

Regim Juridic

3.-.- Era Institucion de Govèrn d'Aran ei elegida mejançant sufragi universau, igual, liure, dirècte e secret ena forma establida pera lei.

*Era unitat des partits politics
e es institucions araneses a
estat fondatau.*

ARTICLE 94

Regim Juridic

Aran, per miei dera sua institucion representativa, a de participar ena elaboracion des iniciatives legislatives qu'afecten ath sòn regim especiau.

ARTICLE 50. Eth foment e era difusion deth catalan

1.- Es poders publiccs de Catalonha an de protegir eth catalan en toti es encastres e sectors e n'an de fomentar er us, era difusion e eth coneishement.

Aguesti principis tanben s'an d'aplicar respècte der aranés.

CRONOLOGIA

Vau era pena hèr un repàs cronologic dera evolucion des negociacions enquia arribar ath redactat finau pr'amor que non a estat ne facil ne rapid. A calut hèr moltes reünions, desplaçaments, redactats, deliberacions e tanben bèra discussion fòrta entà arténher aguest resultat.

Mos cau partir dera prumèra compareishença deth sindic d'Aran dauant dera ponéncia redactora dera reforma deth Estatut en Parlament de Catalonha en mes de mai de 2004 a on ja se dèish clar en un document que se liurèc as ponents, qu'es reivindicacions araneses anaràn inequívocament en sens de reivindicar eth reconeishement dera nòsta identitat coma pòble damb istòria, lengua e cultura pròpies atau coma era realitat deth nòste hèt diferéncia en totes es sues vessants: social, istorica, institucionau e politica e d'identitat territorial.

Es següents passi se concrèten ena organizacion de 5 conferéncias en Aran, e se convida a toti es grops politics damb representacion parlamentària e membres dera ponéncia redactora a vier tara Val d'Aran tà exposar es sues línhes e propòstes, ath madeish temps qu'eth sindic compareish un aute viatge en Parlament de Catalonha, a demana pròpria, dauant dera ponéncia, en tot insistir en reconeishement dera identitat aranesa mès enlà de quaussevolh model d'organizacion administrativa. A nivèu intern se produsissen diferents reünions e redactats que s'alonguen lèu un an enquia arribar a un primer document unitari damb un preambol, e 6 punts, aprovat en Plen deth Conselh Generau en prumèr tèrme e posteriorament per toti es ajuntaments aranesi.

Seguidament ad aguest important document se daurís eth debat public e social en quau se produsissen diferents e multiples aportacions tant de particulars com de institucions e açò

mos pòrte a crear a finaus de seteme de 2004 ua comission qu'elaborarà un document que posteriorament s'elevant ath sindic d'Aran e aguest ath Plen deth Conselh Generau que serà aprovat per unanimitat eth 23 de hereuèr de 2005 e que s'acabarà aprovant per toti es Ajuntaments e Entitats Municipaus Descentralizades dera Val d'Aran.

Aguest extens document a era virtut de contemplar des des argumentacions e reivindicacions istoriques enquias visions mès pragmatiques ajustades ara legalitat vigenta e ath marc constitucional. E ei eth que servís de base entà totes es negociacions damb es grops parlamentaris e damb es membres dera Ponéncia redactora e evolucion enquiath redactat der articulat definitiu damb un fòrt trebut en miei quan ena prumèra propòsta de reforma deth Estatut presentada pera ponéncia redactora, nomenada "Prumèra Lectura" e publicada eth mes de junhsèga, non se contemple practicamente arren des nòstes argumentacions e açò oblige a tornar a rehèr tot eth camin hèt enquia alavetz en tot daurir un aute viatge tandes de negociacions dirèctes damb es dirigents des grops politics damb representacion parlamentària e a ua naua compareishença deth sindic en Parlament de Catalonha.

Cau auer en compde qu'er Estatut deth 79 sonque hège referéncia ara Val d'Aran en article 3 a on didie "*La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció*" e ena disposicion adicionau prumèra "*En el marc de la constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualizadas els peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran*".

Per tant se nomenaue "parla" per un costat e se parlaue de "peculiaritats històriques" per un aute. Pensam qu'eth sentiment, dempús de veir eth tèxte resultant, a d'èster agredoç. Per un aute costat auem ua plan clara

evolucion ja que passam deth concèpte de "*parla*" a "*lengua oficial a Catalunya i l'Aran*". Obviament aguest ei un pas endauant plan important per çò que hè ath reconeishement dera nòsta lengua e era nòsta cultura. E tanben passam de "*peculiaritats històriques*" a "*realitat nacional amb entitat pròpia*". Non cau dèder qu'ei ua afirmacion definitiva dera realitat dera Val d'Aran des de toti es punts d'enguarda, tant politicament coma culturau e sustot sociaument. I a concèptes tanben laguens dera propòsta d'Estatut tanplan importants coma son eth reconeishement d'un **regim juridic especiau** que mos a de portar a ua revision dera "Lei deth Parlament de Catalonha 16/1990, de 13 de junhsèga, sus eth Regim Especiau dera Val d'Aran" çò que mos a de permèter arténher ues mès nautes còtes d'autonomia, o ben, era **participacion dirècta ena elaboracion des iniciatives legislatives que mos afècten**, aspècte plan important ja que hè efectiva era opcion d'auer era oportunitat de debàter e conèisher en hons es leis qu'afècten dirèctament ath territòri e ara sua organizacion politicoadministrativa e es consequénts repercussions socials e finaument era obligatorietat de gaudir d'un **regim financer que garanteix es recorsi economics sufficients** entà poder balhar des deth Conselh Generau aqueri servicis que li corresponen pes diferents traspassi assumits.

Er aspècte mens positiu de tot aguest esfòrc des personas e institucions implicades intensament en aguest procés ei sense cap dubte eth hèt de que non s'age incorporat en tèxte estatutari eth desirar reconeishement d'Aran de "non demorar includida en cap division territoriala pròpia de Catalonha que non sigue era madeisha".

Aguest objectiu a d'èster a compdar d'ara eth nuclèu der esfòrc politic e social de toti es aranesi.

Era prumèra evidéncia d'aguest compromís se manifestèc damb era mocion aprovada en Plen deth Conselh Generau.

Ple del 17 d'octubre del 2005

Eth Plen deth Parlament de Catalunya en session de 30 de seteme de 2005 a aprovat era Proposicion de lei organica pera quau s'establis er Estatut d'Autonomia de Catalunya e se derògue era Lei organica 4/1979, del 18 de deseme, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Dempús d'aguesta aprobacion, eth projècte d'Estatut iniciè era sua tramitacion dauant es Còrts Generaus entà èster aprovat coma lei organica e posteriorament votat en referendum peth pòble de Catalonha.

Catalonha e Aran viuen us moments istorics. Eth Parlament de Catalunya a aprovat, per ua àmplia majoria, un projècte d'Estatut que supause un gran auenç entar autogovern e eth reconeishement nacionau de Catalonha e Aran. Un Estatut qu'a per objectiu era miellhora dèth benestar de totes es persones que viuen e trebalhen en Catalonha e Aran.

Eth Conselh Generau e es ajuntaments d'Aran, atau coma totes es fòrces politiquas en eth representades son particeps d'aguest moment dera istòria deth nòste país e vòlen dar supòrt ath tèxt estatutari aprovat peth Parlament de Catalunya.

Per tot açò expausat anteriorament, eth Plen ACÒRDE:

PRUMÈR.- DAR SUPÒRT ar Estatut d'Autonomia de Catalunya aprovat en Plen deth Parlament de Catalunya en session de 30 de seteme de 2005 coma Proposicion de lei organica a traméter as Còrts Generaus entara sua tramitacion.

DUSAU.- MANIFESTAR era nòsta satisfaccion e eth nòste reconeishement ath Parlament de Catalunya per auer recuelhut ua part importanta des concèptes plantejats peth Conselh Generau d'Aran e es Ajuntaments aranesi. Fòrça espciaument en çò que hè referéncia ara declaracion d'Aran coma realitat nacionau e ath reconeishement dera oficialitat dera sua lengua en conjunt de Catalonha.

TRESAU.- DIVULGAR E DAR A CONÉISHER l'encastre dera Val d'Aran laguens deth projècte d'Estatut d'Atonomia de Catalunya a tota era ciutadania d'Aran

QUATAU.- CONVIDAR es entitats sociaus a dar supòrt ar Estatut d'Autonomia de Catalunya.

CINCAU.- INSTAR es fòrces politiquas damb representacion en Congrès des Diputats e eth Senat a aprovar era prepausta de nau Estatut emanada per ua àmplia majoria deth Parlament de Catalunya.

SIESAU.- TRASLADAR aguesta Mocion ara Presidència deth Parlament de Catalunya, ara Presidència dera Generalitat de Catalunya, ara Presidència deth Govèrn espanhòl, ara Presidència deth Congrès des Diputats e ath Ministèri d'Administracions Publiques.

SETAU.- Es grups politics representats en Conselh Generau d'Aran, continuaràn trebalhant e instant totes aqueres accions conjuntamnet damb es Ajuntaments e d'auti grups politics d'Aran entà assolir ua plena identitat teritorialau laguens de Catalonha.

Era unanimitat manifestada tanben ena aprovacion dera mocion conjunta en plen deth Conselh Generau eth passat deluns 17 d'octobre

Conselh Generau d'Aran

EMERGÈNCIES

973 64 00 80

Tel. 973 64 00 06

EMERGÈNCIES

Tel. 973 64 00 56

Tel. 973 64 00 80

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya recull en el preàmbul 6 articles i una disposició addicional, la majoria d'arguments reclamats des de l'Aran.

Extractes dels texts que fan referència a l'Aran dins la Proposta de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

PREÀMBUL

Aquest Estatut es configura com el de Catalunya i l'Aran, atès que els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional amb entitat pròpia.

TÍTOL PRELIMINAR

ARTICLE 6. LA LLENGUA PRÒPIA I LES LLENGÜES OFICIALS

5. La llengua occitana, denominada *aranès* a l'Aran, és la llengua pròpia

i oficial d'aquest territori i és també oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística.

ARTICLE 11. L'ARAN

1. El poble aranès exerceix l'autogovern mitjançant aquest Estatut, el Conselh Generau de l'Aran i les altres institucions pròpies.

2. Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional occitana fonamentada en la seva singularitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Aquest Estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix l'Aran com a entitat

territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció per mitjà d'un règim jurídic especial.

TÍTOL I. DE DRETS, DEURES I PRINCIPIS RECTORS

CAPÍTOL III. DRETS I DEURES LINGÜÍSTICS

ARTICLE 36. DRETS AMB RELACIÓ A L'ARANÈS

1. A l'Aran totes les persones tenen el dret de conèixer i utilitzar l'aranès i d'ésser ateses oralment i per escrit en aranès en llurs relacions amb les administracions públiques i amb les entitats públiques i privades que en depenen.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya recull en el preàmbul, 6 articles, i una disposició addicional, la majoria d'arguments reclamats des de l'Aran.

SINDICATURA

L'ORGANITZACIÓ INSTITUCIONAL PRÒPIA DE L'ARAN

ARTICLE 94. RÈGIM JURÍDIC

1. L'Aran disposa d'un règim jurídic especial establert per llei del Parlament. Per mitjà d'aquest règim es reconeix l'especificitat de l'organització institucional i administrativa de l'Aran i se'n garanteix l'autonomia per a ordenar i gestionar els afers públics del seu territori.
2. La institució de Govern de l'Aran és el Conselh Generau, que és format pel Síndic, el Ple dels Conselhers i Conselheres Generaus i la Comission d'Auditors de Compdes. El síndic o síndica és la més alta representació i l'ordinària de la Generalitat a l'Aran.
3. La institució

de govern de l'Aran és elegida per mitjà de sufragi universal, igual, lliure, directe i secret, en la forma establerta per llei.

4. El Conselh Generau té competència en les matèries que determini la llei reguladora del règim especial de l'Aran i la resta de lleis aprovades pel Parlament i les facultats que la Llei li atribueix, en especial, en les actuacions de muntanya. L'Aran, per mitjà de la seva institució representativa, ha de participar en l'elaboració de les iniciatives legislatives que afecten el seu règim especial.

5. Una llei del Parlament estableix els recursos financers suficients perquè el Conselh Generau pugui prestar els serveis de la seva competència.

TÍTOL IV. DE LES COMPETÈNCIES

CAPÍTOL II. MATÈRIES DE LES COMPETÈNCIES

ARTICLE 143. LLENGUA PRÒPIA

2. Correspon a la Generalitat i al Conselh Generau de l'Aran la competència sobre la normalització lingüística de l'occità, denominat *aranès* a l'Aran.

DISPOSICIONS ADDICIONALS DESENA. REVISIÓ DEL RÈGIM ESPECIAL DE L'ARAN

A partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut, en el termini de quatre anys s'ha de revisar i modificar el règim especial de l'Aran per a adaptar-lo, en el que calgui, al que estableix aquest Estatut.

2. Els ciutadans de l'Aran tenen el dret d'utilitzar l'aranès en llurs relacions amb la Generalitat.
3. S'han de determinar per llei els altres drets i deures lingüístics amb relació a l'aranès.

CAPÍTOL V. PRINCIPIS RECTORS

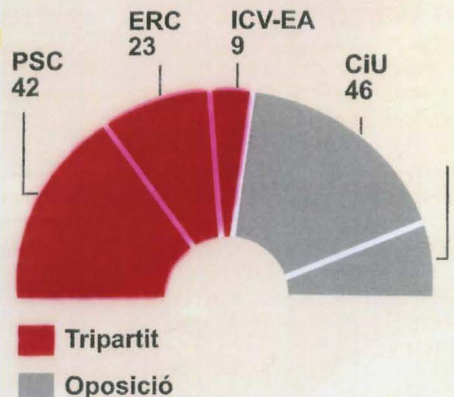
ARTICLE 50. FOMENT I DIFUSIÓ DEL CATALÀ

1. Els poders públics han de protegir el català en tots els àmbits i sectors i n'han de fomentar l'ús, la difusió i el coneixement. Aquests principis també s'han d'aplicar respecte a l'aranès.

TÍTOL II. DE LES INSTITUCIONS

CAPÍTOL VII.

Composició del Parlament català

DOCUMENT UNITARI

El nou Estatut ha de reconèixer a l'Aran el dret d'obtenir les màximes quotes d'autogovern i a créixer políticament, administrativa, cultural, social i econòmicament sense més limitacions que les que marca l'ordenament jurídic i sense impediments de cap classe.

El nou Estatut ha de manifestar que l'Aran és un País amb una realitat nacional que està lliurement amb Catalunya i es constitueix com a un territori autònom dins de la Comunitat Autònoma Catalana amb un règim politico-administratiu especial.

El reconeixement de Catalunya i del seu Parlament, en promoure, respectar, protegir, defensar i desplegar les institucions pròpies de govern i el reconeixement de la singularitat del territori de l'Aran, més enllà de l'organització local, comarcal i supra comarcal. També ha de dir el nou Estatut que la Val d'Aran no pot estar inclosa en cap divisió territorial pròpia de Catalunya que no sigui ella mateixa.

L'aranès, llengua occitana d'Aran, és una de les dues llengües pròpies d'aquest conjunt territorial constituït per Catalunya i l'Aran. Si a aquest conjunt se l'anomena *Catalunya*, el nou Estatut ha de determinar que les dues llengües, Català i Aranès -Occità d'Aran- han de ser oficials a *Catalunya*.

El nou Estatut ha d'afirmar que les institucions de Govern araneses són el Conselh Generau d'Aran i el Síndic Generau d'Aran. I que al procés d'assumpció de les competències transferides de la Generalitat de Catalunya al Conselh Generau d'Aran, aquest es constitueix també com a òrgan executiu de la Generalitat de Catalunya a l'Aran, per la qual cosa el Parlament legislarà per llei ordinària el funcionament i els continguts competencials d'aquest òrgan col·legiat.

El nou Estatut ha de dir que el Síndic Generau d'Aran és l'Ordinari del President de la Generalitat a l'Aran.

L'Estatut ha de contenir en el seu contingut que la Generalitat reconeix al Conselh Generau d'Aran la facultat exclusiva del desplegament reglamentari de les lleis del Parlament a l'Aran.

ESTATUT

ARTICLE 11

L'Aran

1.- El poble aranès **exerceix l'autogovern** mitjançant aquest Estatut, el Conselh Generau d'Aran i les altres institucions pròpies

Preambul

Aquest Estatut es configura com el de Catalunya i l'Aran, atès que els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional amb entitat pròpia.

CAPITOL VII

L'organització institucional pròpia de l'Aran

ARTICLE 94

Règim Jurídic

1.- L'Aran disposa d'un règim **jurídic especial** establert per llei del Parlament. Per mitjà d'aquest règim es reconeix l'especificitat de l'organització **institucional** i administrativa de l'Aran i se'n garanteix l'autonomia per a ordenar i gestionar els assumptes públics del seu territori.

ARTICLE 11

L'Aran

2.- Els ciutadans de Catalunya i les seves institucions polítiques reconeixen l'Aran com una realitat nacional occitana fonamentada en la seva singularitat cultural, històrica, geogràfica lingüística, defensada pels aranesos al llarg dels segles. Aquest Estatut reconeix, empara i respecta aquesta singularitat i reconeix l'Aran com a entitat territorial singular dins de Catalunya, la qual és objecte d'una particular protecció mitjançant un règim jurídic especial.

ARTICLE 6

La llengua pròpia i les llengües oficials

5. La llengua occitana, denominada *aranès* a l'Aran, és la llengua pròpia i oficial d'aquest territori i és també oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística.

ARTICLE 94

Règim Jurídic

2.- La institució de govern de l'Aran és el **Conselh Generau que és format pel Síndic, el Ple dels Conselhers i Conselhères Generaus i la Comission d'Auditors de Compdes. El Síndic o Síndica és la més alta representació i l'ordinària de la Generalitat a l'Aran.**

La proposta d'Estatut contempla l'esperit del document unitari aprovat en el Ple del Conselh Generau d'Aran en data 23 de febrer del 2005

SINDICATURA

DOCUMENT UNITARI

En el nou Estatut s'ha d'explicitar que la Generalitat s'obliga a transferir per delegació a les Institucions de govern araneses aquelles competències i serveis amb les quals aquelles Institucions de Govern araneses puguin complir amb el seu deure de donar un bon servei als ciutadans aranesos i al mateix temps garantir la pervivència de la identitat pròpia. En aquest sentit, serà aprovada pel Parlament de Catalunya una segona llei de règim especial de l'Aran que, substituint a la Llei 16/1990, de 13 de juliol, porti a compliment les transferències plenes llistades en el punt 3 de l'article 20 d'aquella llei, estableixi un nou llistat de competències i serveis de la Generalitat susceptibles de ser transferides al Conselh Generau d'Aran, reguli l'adequada financiació que garanteixi la seva autonomia i eficàcia d'autogovern i reguli també el funcionament dels òrgans de govern de l'Aran sense més límits que el respecte al bloc constitucional i al principi de legalitat.

Al nou Estatut s'ha d'explicitar també que al promulgar-se la Llei Electoral de Catalunya, l'Aran serà una circumscripció electoral per a elegir un Diputat al Parlament que tindrà la representació del Poble aranès i de la minoria lingüística i cultural que constitueix l'Aran a Catalunya.

El Conselh Generau d'Aran s'escollirà amb un sistema electoral directe per sufragi universal

L'Aran disposa de senyera, escut i himne propis.

Així mateix, i com a conseqüència del pacte històric dels Tractats d'Emparança del segle XII i la Querimònia de l'any 1313 i de tots els altres fuers i privilegges aranesos que relacionaven sempre directament als aranesos amb el rei, el nou Estatut ha de fixar que la Generalitat de Catalunya es relacioni al més alt nivell amb el Conselh Generau d'Aran

Al ser l'Aran dipositària d'un dret civil propi com també d'institucions públiques pròpies i, a l'oportunitat del seu desenvolupament, el nou Estatut ha de determinar que el Conselh Generau té residenciada la proposta d'iniciativa legislativa per a redactar els projectes de llei pertinents per la seva presentació al Parlament. Cal que el nou Estatut reconegui i reguli el dret del Conselh Generau d'Aran per a fer propostes d'iniciativa legislativa al Parlament.

El nou Estatut ha d'evidenciar que la Generalitat de Catalunya reconeix al Conselh Generau d'Aran el dret per a relacionar-se directament amb la resta dels territoris d'Occitània en matèria lingüística i cultural.

I així mateix el nou Estatut ha d'afirmar que la Generalitat col·laborarà en la projecció exterior de l'Aran, ho tindrà en compte als seus projectes de cooperació transfronterera i vetllarà pel reconeixement internacional de l'aranès (Occità de l'Aran).

ESTATUT

ARTICLE 94

Règim Jurídic

4.- El Conselh Generau té competència en les matèries que determini la llei reguladora del règim especial de l'Aran i la resta de lleis aprovades pel Parlament i les facultats que la llei li atribueixi, en especial, en les actuacions de muntanya.

5.- Una llei del Parlament estableix els recursos financers suficients perquè el Conselh Generau pugui prestar els serveis de la seva competència

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Desena.

Revisió del Règim Especial de l'Aran

A partir de l'entrada en vigor d'aquest Estatut, en el termini de quatre anys s'ha de revisar i modificar el règim especial de l'Aran per a adaptar-lo, en el que calgui, al que estableix aquest Estatut

ARTICLE 94

Règim Jurídic

3.- La institució de govern de l'Aran és elegida mitjançant sufragi universal, igual, lliure, directe i secret en la forma establerta per la llei

*La unitat dels partits polítics
i les institucions araneses ha
estat fonamental*

ARTICLE 94

Règim Jurídic

L'Aran, per mitjà de la seva institució representativa, ha de participar en elaboració de les iniciatives legislatives que afecten al seu règim especial

ARTICLE 50. El Foment i la Difusió del Català

1.- Els poders públics de Catalunya han de protegir el català en tots els àmbits i sectors i n'han de fomentar l'ús, la difusió i el coneixement.

Aquests principis també s'han d'aplicar respecte a l'aranès

CRONOLOGIA

Val la pena fer un repàs cronològic de l'evolució de les negociacions fins arribar al redactat final perquè no ha estat ni fàcil ni ràpid. Han calgut moltes reunions, desplaçaments, redactats, deliberacions i fins i tot alguna forta discussió per assolir aquest resultat.

Hem de partir de la primera compareixença del Síndic d'Aran davant de la ponència redactora de la reforma de l'Estatut en el Parlament de Catalunya el mes de maig del 2004, on ja es deixa clar en un document que es lliura als ponents que les reivindicacions araneses aniran inequívocament en el sentit de reivindicar el reconeixement de la nostra identitat com a poble amb història, llengua i cultura pròpies així com la realitat del nostre fet diferencial en totes les seves vessants, social, històrica, institucional i política i de identitat territorial.

El següents passos es concreten en l'organització de cinc conferències a l'Aran en les quals es conviden tots els grups polítics amb representació parlamentària i membres de la ponència redactora a venir a la Val d'Aran a exposar les seves línies i propostes, al mateix temps que el Síndic compareix una altra vegada al Parlament de Catalunya, a petició pròpia, davant la ponència, insistint en el reconeixement de la identitat aranesa més enllà de qualsevol model d'organització administrativa.

A nivell intern es produeixen diferents reunions i redactats que es perllonguen gairebé un any fins arribar a un primer document unitari amb un preàmbul i 6 punts, aprovat en el Ple del Conselh Generau en primer terme i posteriorment per tots els ajuntaments aranesos i Entitats Municipals Descentralitzades.

Seguidament a aquest important document s'obre el debat públic i social en el qual es produeixen diferents i múltiples aportacions tant

de particulars com d'institucions i això ens porta a crear a finals de setembre del 2004 una comissió com elaborarà un document que posteriorment s'eleva al Síndic d'Aran i aquest al Ple del Conselh Generau que serà aprovat per unanimitat el 23 de febrer del 2005 i que s'acabarà aprovant per tots els Ajuntaments i Entitats Municipals Descentralitzades de la Val d'Aran.

Aquest extens document té la virtut de contemplar des de les argumentacions i reivindicacions històriques fins a les visions més pragmàtiques ajustades a la legalitat vigent i al marc constitucional. I és el que serveix de base per a totes les negociacions amb els grups parlamentaris i amb els membres de la Ponència redactora i evoluciona fins el redactat del articulat definitiu amb un fort entrebanc al mig quan en la primera proposta de reforma de l'Estatut presentada per la ponència redactora, denominada "Primera Lectura" i publicada el mes de juliol, no es contempla pràcticament res de les nostres argumentacions i això obliga a tornar a refer tot el camí fet fins aleshores obrint altra vegada tantes de negociacions directes amb els dirigents dels grups polítics amb representació parlamentària i a una nova compareixença del Síndic al Parlament de Catalunya.

Tenint en compte que l'Estatut del 79 només feia referència a la Val d'Aran en l'article 3, on deia "*La parla aranesa serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció*" i en la disposició addicional primera "*En el marc de la constitució i del present Estatut seran reconegudes i actualitzades les peculiaritats històriques de l'organització administrativa interna de la Vall d'Aran*".

Per tant es mencionava "parla" per un costat i "peculiaritats històriques" per un altre, pensem que el sentiment després de veure el text resultant ha de ser agredolç, per un costat tenim una claríssima evolució ja que passem del

concepte de "parla" a "llengua oficial a Catalunya i l'Aran". Obviament aquest és un pas endavant molt important pel que fa al reconeixement de la nostra llengua i la nostra cultura.

I per altra banda passem de "*peculiaritats històriques*" a "*realitat nacional amb entitat pròpia*" no cal dir que és una afirmació definitiva de la realitat de la Val d'Aran des de tots els punts de vista, tant políticament com cultural i sobretot socialment.

Hi ha conceptes també dins la proposta d'Estatut summament importants com són el reconeixement d'un **règim jurídic especial** que ens ha de portar a una revisió de la "Llei del Parlament de Catalunya 16/1990 de 13 de juliol sobre el Règim Especial de la Vall d'Aran" que ens ha de permetre assolir unes més altes cotes d'autonomia, o bé, la **participació directa en l'elaboració de les iniciatives legislatives que ens afectin**, aspecte molt important ja que fa efectiva l'opció de tenir l'oportunitat de debatre i conèixer a fons les lleis que afecten directament al territori i a la seva organització politico-administrativa i les conseqüents repercussions socials i finalment l'obligatorietat de gaudir d'un **règim financer que garanteixi els recursos econòmics suficients** per poder prestar des del Conselh Generau aquells serveis que li corresponen pels diferents traspassos assumits.

L'aspecte menys positiu de tot aquest esforç de les persones i institucions implicades intensament en aquest procés és sense cap dubte, el fet de que no s'hagi incorporat en el text estatutari el desitjat reconeixement d'Aran de "no restar inclosa en cap divisió territorial pròpia de Catalunya que no sigui ella mateixa".

Aquest objectiu ha de ser a partir d'ara el nucli de l'esforç polític i social de tots els aranesos.

La primera evidència d'aquest compromís es va manifestar amb la moció aprovada en el Ple del Conselh Generau.

Ple del 17 d'octubre del 2005

E

El Ple del Parlament de Catalunya en sessió de 30 de setembre de 2005 ha aprovat la Proposició de llei orgànica per la qual s'estableix l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

i es deroga la Llei orgànica 4/1979, del 18 de desembre, d'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Després d'aquesta aprovació, el projecte d'Estatut inicia la seva tramitació davant les Corts Generals per ser aprovat com a llei orgànica i posteriorment votat en referèndum pel poble de Catalunya.

Catalunya i Aran estan vivint uns moments històrics. El Parlament de Catalunya ha aprovat, per una àmplia majoria, un projecte d'Estatut que suposa un gran avenç per l'autogovern i el reconeixement nacional de Catalunya i Aran. Un Estatut que té per objectiu la millora del benestar de totes les persones que viuen i treballen a Catalunya i Aran.

El Conselh Generau i els ajuntaments d'Aran, així com totes les forces polítiques en ell representades són participants d'aquest moment de la història del nostre país i volen donar suport al text estatutari aprovat pel Parlament de Catalunya.

Per tot això exposat anteriorment, el Ple ACORDA:

PRIMER.- DONAR SUPORT a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya aprovat en el Ple del Parlament de Catalunya en sessió de 30 de setembre de 2005 com a Proposició de llei orgànica a trametre a les Corts Generals per a la seva tramitació.

SEGON.- MANIFESTAR la nostra satisfacció i el nostre reconeixement al Parlament de Catalunya per haver recollit una part important dels conceptes plantejats pel Conselh Generau d'Aran i els Ajuntaments aranesos. Molt especialment en el que fa referència a la declaració d'Aran com a realitat nacional i al reconeixement de l'oficialitat de la seva llengua en el conjunt de Catalunya.

TERCER.- DIVULGAR I DONAR A CONÈIXER l'encaix de la Val d'Aran dins del projecte d'Estatut d'Autonomia de Catalunya a tota la ciutadania d'Aran

QUART.- CONVIDAR les entitats socials a donar suport a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

CINQUÈ.- INSTAR les forces polítiques amb representació al Congrés dels Diputats i el Senat a aprovar la proposta de nou Estatut emanada per una àmplia majoria del Parlament de Catalunya.

SISÈ.- TRASLLADAR aquesta Moció a la Presidència del Parlament de Catalunya, a la Presidència de la Generalitat de Catalunya, a la Presidència del Govern espanyol, a la Presidència del Congrés dels Diputats i al Ministeri d'Administracions Públiques.

SETÈ.- Els grups polítics representats en el Conselh Generau d'Aran continuaran treballant i instaran totes aquelles accions conjuntament amb els Ajuntaments i altres grups polítics d'Aran per assolir una plena identitat territorial dins de Catalunya

La unanimitat manifestada també en l'aprovació de la moció conjunta en el Ple del Conselh Generau el passat Dilluns, 17 d'octubre

SE NON VÒS QU'ETH SISTÈMA
DE RECICLATGE S'ARTURE

TRIGA!

**Envasi de
plastic, lhaunes
e envasi
tipe brick**

**Envasi de
carton, papèr
diaris e
revistes**

**Ampolhes de
veire,
pòts
e flascons**

ARAN Vet

Conselh Generau d'Aran

TRIGAR EI ENES TUES MANS
RECICLAR ENA DE TOTI

El Estatuto de Autonomía de Cataluña recoge en el preámbulo, 6 artículos y una disposición adicional la mayoría de argumentos reclamados desde el Aran.

Extractos de los textos que hacen referencia al Aran dentro de la Propuesta de reforma del Estatuto de Autonomía de Cataluña.

PREAMBULO

Este Estatuto se configura como el de Cataluña y de Aran, ya que los ciudadanos de Cataluña y sus instituciones políticas reconocen Aran como una realidad nacional con entidad propia.

TITULO PRELIMINAR

ARTICULO 6. LA LENGUA PROPIA Y LAS LENGUAS OFICIALES

5. La lengua occitana, denominada

aranés en Aran, es la lengua propia y oficial de este territorio y es también oficial en Cataluña, de acuerdo con lo que establecen este Estatuto y las leyes de normalización lingüística.

ARTICULO 11. ARAN

1. El pueblo aranés ejerce el autogobierno mediante este Estatuto, el Conselh Generau d'Aran y las otras instituciones propias.
2. Los ciudadanos de Cataluña y sus instituciones políticas reconocen Aran como una realidad nacional occitana fundamentada en su singularidad cultural, histórica, geográfica y lingüística defendida por los araneses a lo largo de los siglos. Este Estatuto reconoce, ampara y respeta esta singularidad

y reconoce el Aran como entidad territorial singular dentro de Cataluña, la cual es objeto de una particular protección mediante un régimen jurídico especial.

TITULO I. DE DERECHOS, DEBERES Y PRINCIPIOS RECTORES

CAPITULO III. DERECHOS Y DEBERES LINGUISTICOS.

ARTICULO 36. DERECHOS CON RELACION AL ARANÉS

1. En Aran todas las personas tienen derecho a conocer y utilizar el aranés y de ser atendidos oralmente y por escrito en aranés en sus relaciones con las administraciones publicas y con las entidades publicas y privadas que dependen de ellas.

El Estatuto de Autonomía de Cataluña recoge en el preámbulo, 6 artículos, y una disposición adicional, la mayoría de argumentos reclamados desde Aran.

ORGANIZACION INSTITUCIONAL PROPIA DE ARAN

ARTICULO 94. REGIMEN JURIDICO

1.- Aran dispone de un régimen jurídico especial establecido por ley del Parlamento. Mediante este régimen se reconoce la especificidad de la organización institucional y administrativa de Aran y se garantiza su autonomía para ordenar y gestionar los asuntos públicos de su territorio.

2.- La institución de Gobierno de Aran es el Conselh Generau, que esta formado por el Sindico, el Pleno de Consejeros y Consejeras Generales y la Comisión de Auditores de Cuentas. El Sindico o Sindica, es la mas alta representación y la ordinaria de la Generalitat en Aran.

5.- Una ley del Parlamento establece los recursos financieros suficientes para que el Conselh Generau pueda prestar los servicios de su competencia.

TITULO IV. DE LAS COMPETENCIAS

CAPITULO II. MATERIAS DE LAS COMPETENCIA

ARTICULO 143. LENGUA PROPIA

2. Corresponde a la Generalitat y al Conselh Generau la competencia sobre la normalización lingüística del occitano, denominado aranés en Aran.

DISPOSICIONES ADICIONALES DECENA. REVISION DEL REGIMEN ESPECIAL DE ARAN

A partir de la entrada en vigor de este Estatuto, en el plazo de cuatro años debe revisarse y modificarse el régimen especial de Aran para adaptarlo en lo que haga falta a lo que establece este Estatuto.

2. Los ciudadanos de Aran tienen el derecho de utilizar el aranés en sus relaciones con la Generalitat.

3. Deben determinarse por ley los otros derechos y deberes lingüísticos con relación al aranés.

CAPITULO V. PRINCIPIOS RECTORES

ARTICULO 50. FOMENTO Y DIFUSION DEL CATALAN

1. Los poderes públicos deben proteger el catalán en todos los ámbitos y sectores y tienen que fomentar el uso, la difusión y su conocimiento. Estos principios también hay que aplicarlos respecto al aranés.

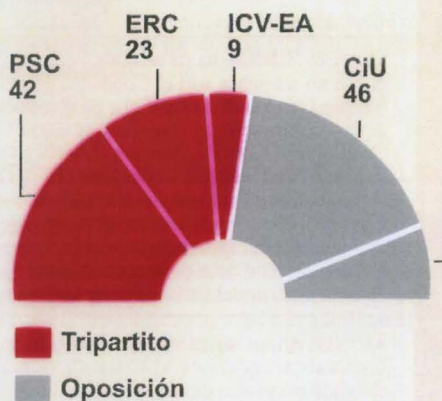
TITULO II. DE LAS INSTITUCIONES

CAPITULO VII. LA

3.- La institución del gobierno de Aran está elegida mediante sufragio universal, igual, libre, directo y secreto en la forma establecida por ley.

4.- El Conselh Generau tiene competencia en las materias que determine la ley reguladora del régimen especial de Aran y el resto de leyes aprobadas por el Parlamento y las facultades que la ley le atribuye, en especial, en las actuaciones de montaña. Aran mediante su institución representativa, ha de participar en la elaboración de las iniciativas legislativas que afecten a su régimen especial.

Composición del Parlamento catalan

DOCUMENTO UNITARIO

El nuevo Estatuto ha de reconocer a Aran el derecho de obtener las máximas cuotas de autogobierno y a crecer política, administrativa, cultural, social y económicamente sin más limitaciones que las que marca el ordenamiento jurídico y sin impedimentos de ninguna clase.

El nuevo Estatuto debe poner de manifiesto que Aran es un País con una realidad nacional que esta libremente con Cataluña y se constituye como un territorio autónomo dentro de la Comunidad Autónoma Catalana con un régimen político administrativo especial.

El reconocimiento de Cataluña y de su Parlamento en promover, respetar, proteger, defender y desplegar las instituciones propias de gobierno y el reconocimiento de la singularidad del territorio de Aran, mas allá de la organización local, comarcal y supra comarcal. También debe quedar reflejado en el nuevo Estatuto que Aran no puede estar incluida en ninguna división territorial propia de Cataluña que no sea ella misma.

El aranés, lengua occitana de Aran, es una de las dos lenguas propias de este conjunto territorial constituido por Cataluña, el nuevo Estatuto ha de determinar que las dos lenguas Catalán y Aranés, -Occitano de Aran- deben ser oficiales en Cataluña.

El nuevo Estatuto ha de afirmar que las instituciones de gobierno araneses son el Conselh Generau d'Aran y el Síndico General de Aran, Y que en el proceso de asunción de las competencias transferidas de la Generalitat de Catalunya al Conselh Generau d'Aran, este se constituye también como órgano ejecutivo de la Generalitat de Catalunya en Aran, por lo que el Parlamento legislará por ley ordinaria el funcionamiento y los contenidos competenciales de este órgano colegiado.

El nuevo Estatut debe decir que el Síndico General de Aran es el Ordinario del Presidente de la Generalitat en Aran.

El Estatuto en su contenido ha de mencionar que la Generalitat reconoce al Conselh Generau d'Aran la facultad exclusiva del despliegamiento reglamentario de las leyes del Parlamento en Aran.

ESTATUTO

ARTICULO 11 Aran

1.- El pueblo aranés **ejerce el autogobierno** mediante este Estatuto, el Conselh Generau d'Aran y las otras instituciones propias.

Preámbulo

Este Estatuto se configura como el de Cataluña y Aran, dado que los ciudadanos de Cataluña y sus instituciones políticas reconocen Aran como una realidad nacional con entidad propia.

CAPITULO VII

La organización institucional propia de Aran Artículo 94

Régimen Jurídico

1. Aran dispone de un **régimen jurídico especial** establecido por ley del Parlamento. Mediante este régimen se reconoce la especificidad de la organización **institucional** y administrativa de Aran y se garantiza su autonomía para ordenar y gestionar los asuntos **públicos de su territorio**.

ARTICLE 11 Aran

2.- Los ciudadanos de Cataluña y sus instituciones políticas reconocen a Aran como una realidad nacional occitana fundamentada en su singularidad cultural, histórica, geográfica y lingüística, defendida por los araneses a lo largo de los siglos. Este Estatuto reconoce, ampara y respeta esta singularidad y reconoce Aran como entidad territorial singular dentro de Cataluña, la cual es objeto de una particular protección mediante un régimen jurídico especial.

ARTICULO 6

La lengua propia y las lenguas oficiales

5. La lengua occitana, denominada aranés en Aran, es la lengua propia y oficial de este territorio y es también oficial en Cataluña, de acuerdo con lo que establecen este Estatuto y las leyes de normalización lingüística.

ARTICULO 94

Régimen Jurídico

2.- La institución de gobierno de Aran es el **Conselh Generau que esta formado por el Síndico, el Pleno de los Consejeros y Consejeros Generales y la Comisión de Auditores de Cuentas. El Síndico o Sindica es la más alta representación y el Ordinario de la Generalitat en Aran.**

La propuesta de Estatuto contempla el espíritu del documento unitario aprobado en el Pleno del Conselh Generau d'Aran en fecha 23 de febrero del 2005.

SINDICATURA

DOCUMENTO UNITARIO

En el nuevo Estatuto debe de explicitar que la Generalitat se obliga a transferir por delegación a las Instituciones de gobierno araneses aquellas competencias y servicios con las que aquellas instituciones de Gobierno araneses puedan cumplir con su deber de dar un buen servicio a los ciudadanos araneses y al mismo tiempo garantizar la pervivencia de la identidad propia. En este sentido, será aprobada por el Parlamento de Cataluña una segunda ley de régimen especial de Aran que, sustituyendo a la Ley 16/1990 de 13 de julio, lleve a cumplimiento las transferencias plenas listadas en el punto 3 del artículo 20 de aquella ley, establezca un nuevo listado de competencias y servicios de la Generalitat susceptibles de ser transferidas al Conselh Generau d'Aran, regule la adecuada financiación que garantice su autonomía y eficacia de autogobierno y regule también el funcionamiento de los órganos de gobierno de Aran sin más límites que el respeto al bloque constitucional y al principio de legalidad.

Al nuevo Estatuto hay que explicitar también que al promulgarse la Ley Electoral de Cataluña, Aran será una circunscripción electoral para elegir un Diputado al Parlamento que tendrá la representación del Pueblo aranés y de la minoría lingüística y cultural que constituye Aran en Cataluña.

El Conselh Generau d'Aran se escogerá con un sistema electoral directo por sufragio universal.

Aran dispone de bandera, escudo e himno propios.

Asimismo y como consecuencia del pacto histórico de los Tratados de Empanaza del siglo XII y de la Querimonia del año 1313 y de todos los otros fueros y privilegios araneses que relacionaban siempre directamente a los araneses con el rey, el nuevo Estatuto ha de fijar que la Generalitat de Cataluña se relacione al más alto nivel con el Conselh Generau d'Aran

Al ser Aran depositaria de un derecho civil propio como también de instituciones publicas propias y, a la oportunidad de su desarrollo, el nuevo Estatuto ha de determinar que el Conselh Generau tiene residenciada la propuesta de iniciativa legislativa para redactar los proyectos de ley pertinentes para su presentación en el Parlamento.

El nuevo Estatut debe reconocer y regular el derecho del Conselh Generau d'Aran para hacer propuestas de iniciativa legislativa al Parlamento.

El nuevo Estatuto ha de evidenciar que la Generalitat de Catalunya reconoce al Conselh Generau d'Aran el derecho para relacionarse directamente con el resto de territorios de Occitania en materia lingüística y cultural.

Y asimismo el nuevo Estatuto ha de afirmar que la Generalitat colaborará en la proyección exterior de Aran, lo tendrá en cuenta en sus proyectos de cooperación transfronteriza y velará por el reconocimiento internacional del aranés (Occitano de Aran).

ESTATUTO

ARTICULO 94

Régimen jurídico

4.- El Conselh Generau d'Aran tiene competencia en las materias que determine la ley reguladora del régimen especial de Aran y el resto de leyes aprobadas por el Parlamento y las facultades que la ley le atribuya, en especial, en las actuaciones de montaña.

5.- Una ley del Parlamento establece los recursos financieros suficientes para que el Conselh Generau d'Aran pueda prestar los servicios de su competencia.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Décima Revisión del Régimen Especial de Aran

A partir de la entrada en vigor de este Estatuto, en el plazo de cuatro años debe revisarse y modificarse el régimen especial de Aran para adaptarlo, en lo que haga falta, a lo que establece este Estatuto.

ARTICULO 94

Régimen Jurídico

3.- La institución de gobierno de Aran es elegida mediante sufragio universal, igual, libre, directo y secreto en la forma que establece la ley.

*La unitat dels partits politics
i les institucions araneses ha
estat fonamental*

ARTICULO 94

Régimen Jurídico

Aran, mediante su institución representativa, ha de participar en la elaboración de las iniciativas legislativas que afecten a su régimen especial.

ARTICULO 50. El Fomento y la Difusión del Catalán

1.- Los poderes públicos de Cataluña han de proteger el catalán en todos los ámbitos y sectores y han de fomentar su uso, la difusión y el conocimiento.

Estos principios también se tienen que aplicar respecto al aranés

CRONOLOGIA

Merece la pena hacer un repaso cronológico de evolución de las negociaciones hasta llegar al redactado final porque no ha estado ni fácil ni rápido. Han hecho falta muchas reuniones, desplazamientos, redactados, deliberaciones e incluso alguna fuerte discusión para llegar a este resultado. Debemos partir de la primera comparecencia del Síndico de Aran delante de la ponencia redactora de la reforma del Estatuto en el Parlamento de Catalunya el mes de mayo de 2004, donde ya se deja claro en un documento que se libra a los ponentes, que las reivindicaciones aranesas irán inequívocamente en el sentido de reivindicar el reconocimiento de nuestra identidad como pueblo con historia, lengua y cultura propias, así como la realidad de nuestro hecho diferencial en todas sus variantes, social, histórica, institucional y política y de identidad territorial.

Los siguientes pasos son la organización de cinco conferencias en Aran en la que se invitan todos los grupos políticos con representación parlamentaria y miembros de la ponencia redactora a venir a la Val d'Aran a exponer sus líneas y propuestas al mismo tiempo que el Síndico comparece otra vez en el Parlamento de Cataluña, a petición propia, delante de la ponencia, insistiendo en el reconocimiento de la identidad aranesa más allá de cualquier modelo de organización administrativa.

A nivel interno se producen diferentes reuniones y redactados que se prolongan casi un año hasta llegar a un primer documento unitario con un preámbulo y 6 puntos, aprobado en el Pleno de Conselh Generau en primer termino y posteriormente por todos los Ayuntamientos araneses.

Seguidamente a este importante documento se abre el debate público y social en el que se producen diferentes y múltiples aportaciones, tanto de particulares como de instituciones y esto nos lleva a crear a

finales de septiembre del 2004 una comisión que elaborará un documento que posteriormente se elevará al Síndico de Aran y este al Pleno del Conselh Generau que será aprobado por unanimidad el 23 de febrero del 2005 y que se acabará aprobando por todos los ayuntamientos y Entidades Municipales Descentralizadas del Valle de Aran.

Este extenso documento tiene la virtud de contemplar desde las argumentaciones y reivindicaciones históricas hasta las visiones más pragmáticas ajustadas a la legalidad vigente y al marco constitucional. Y es el que sirve de base para todas las negociaciones con los grupos parlamentarios y con los miembros de la Ponencia redactora y evoluciona hasta el redactado del articulado definitivo con un fuerte estorbo al medio cuando en la primera propuesta de reforma del estatuto presentada por la ponencia redactora, denominada "Primera lectura" y publicada el mes de Julio, no se contempla prácticamente ninguna de nuestras argumentaciones y esto obliga a andar de nuevo el camino hecho hasta el momento abriendo otra vez tandas de negociaciones directas con los dirigentes de grupos políticos con representación parlamentaria y a una nueva comparecencia del Síndico en el Parlamento de Cataluña.

Teniendo en cuenta que el Estatuto del 79 sólo hacía referencia al Valle de Aran en el artículo 3 donde decía *"El habla aranesa será objeto de enseñanza y de especial respeto y protección"* y en la disposición adicional primera *"En el marco de la constitución y del presente Estatuto serán reconocidas y actualizadas las peculiaridades históricas de la organización administrativa interna del Valle de Aran"*.

Por lo tanto se mencionaba "habla" por una parte y "peculiaridades históricas" por otra, pensamos que el sentimiento después de ver el texto resultante ha de ser agri dulce. Por un lado tenemos una clarísima evolución ya que pasamos del concepto de "habla"

a "lengua oficial en Cataluña y Aran". Obviamente este es un paso adelante muy importante en lo que se refiere al reconocimiento de nuestra lengua y nuestra cultura.

Y por otro lado pasamos de "peculiaridades históricas" a "realidad nacional con entidad propia" Ni que decir tiene que es una afirmación definitiva de la realidad del Valle de Aran desde todos los puntos de vista, tanto políticamente como cultural y sobretodo socialmente. Hay conceptos también dentro de la propuesta de Estatuto sumamente importantes, como son el reconocimiento de un régimen jurídico especial que nos ha de llevar a una revisión de la "Ley del Parlamento de Cataluña 16/1990 de 13 de julio sobre el Régimen Especial del Valle de Aran" que nos ha de permitir asumir unas más altas cotas de autonomía, o bien, la participación directa en la elaboración de las iniciativas legislativas que nos afecten, aspecto muy importante ya que hace efectiva la opción de tener la oportunidad de debatir y conocer a fondo las leyes que afectan directamente al territorio y a su organización político administrativa y las consecuentes repercusiones sociales y finalmente la obligatoriedad de disfrutar de un régimen financiero que garantice los recursos económicos suficientes para poder prestar de del Conselh Generau aquellos servicios que le corresponden por los diferentes trasposos asumidos.

El aspecto menos positivo de todo este esfuerzo de las personas e instituciones implicadas intensamente en este proceso es sin duda el hecho de que no se haya incorporado en el texto estatutario el deseado reconocimiento de Aran de "no estar incluida en ninguna división territorial propia de Cataluña que no sea ella misma".

Este objetivo ha de ser a partir de ahora el núcleo de l'esfuerzo político y social de todos los araneses.

La primera evidencia de este compromiso se manifestó con la moción aprobada en el Pleno del Conselh Generau.

Pleno del 17 de octubre del 2005

E

l Pleno del Parlamento de Cataluña en sesión de 30 de septiembre de 2005 ha aprobado la Proposición de ley orgánica por la cual se establece el Estatuto de Autonomía de Cataluña

y se deroga la Ley orgánica 4/1979, del 18 de diciembre, de Estatuto de Autonomía de Cataluña. Tras esta aprobación, el proyecto de Estatuto inicia su tramitación ante las Cortes Generales para ser aprobado como ley orgánica y posteriormente votado en referéndum por el pueblo de Cataluña.

Cataluña y Aran está viviendo unos momentos históricos. El Parlamento de Cataluña ha aprobado, por una amplia mayoría, un proyecto de Estatuto que supone un gran adelanto para el autogobierno y el reconocimiento nacional de Cataluña y Aran.

Un Estatuto que tiene como objetivo mejorar el bienestar de todas las personas que viven y trabajan en Cataluña y Aran.

El Conselh Generau y los ayuntamientos de Aran, así como todas las fuerzas políticas en el representadas son partícipes de este momento de la historia de nuestro país y quieren apoyar el texto estatutario aprobado por el Parlamento de Cataluña.

Por todo lo expuesto anteriormente, el Pleno ACUERDA:

PRIMERO.- APOYAR el Estatuto de Autonomía de Cataluña aprobado en el Pleno del Parlamento de Cataluña en sesión de 30 de septiembre de 2005 como Proposición de ley orgánica a enviar a las Cortes Generales para su tramitación.

SEGUNDO.- MANIFESTAR nuestra satisfacción y nuestro reconocimiento al Parlamento de Cataluña por haber recogido una parte importante de los conceptos planteados por el Conselh Generau de Aran y los Ayuntamientos araneses. Muy especialmente en lo que hace referencia a la declaración de Aran como realidad nacional y al reconocimiento de la oficialidad de su lengua en el conjunto de Cataluña.

TERCERO.- DIVULGAR Y DAR A CONOCER el encaje del Valle d Aran dentro del proyecto de Estatuto d'Autonomia de Cataluña a toda la ciudadanía de Aran.

QUART.- INVITAR a las entidades sociales a apoyar el Estatuto de Autonomía de Cataluña.

QUINTO.- INSTAR las fuerzas políticas con representación al Congreso de los Diputados y el Senado a aprobar la propuesta de nuevo Estatuto emanada por una amplia mayoría del Parlamento de Cataluña.

SEXTO.- TRASLADAR esta Moción a la Presidencia del Parlamento de Cataluña, a la Presidencia de la Generalitat de Cataluña, a la Presidencia del Gobierno español, a la Presidencia del Congreso de los Diputados y al Ministerio de Administraciones Públicas.

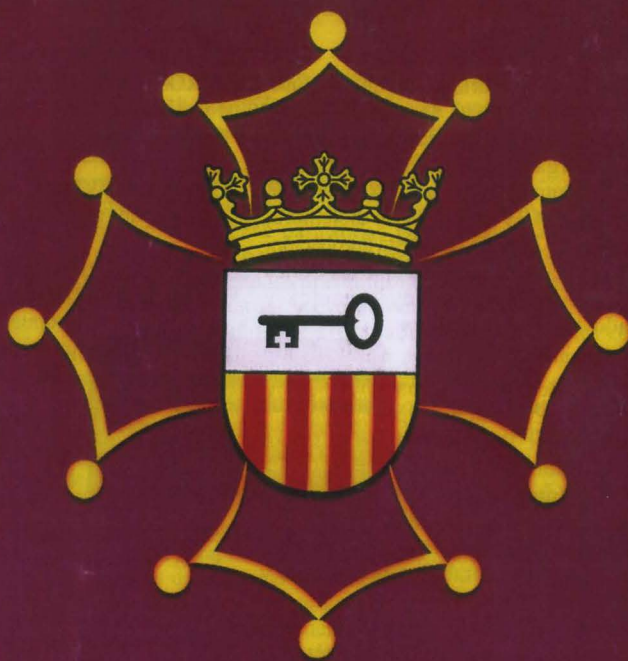
SÉPTIMO.- Los grupos políticos representados en el Conselh Generau de Aran continuarán trabajando e instando todas aquellas acciones conjuntamente con los Ayuntamientos y otros grupos políticos de Aran por lograr una plena identidad territorial dentro de Cataluña.

La unanimidad manifestada también en la aprobación de la moción conjunta en el Pleno del Conselh Generau el pasado lunes, 17 de octubre

Conselh Generau d'Aran

Aran un país